FRED OG FRIHET

Tidsskrift for Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF)
86. årgang • nr. 3/2026

FRED OG FRIHET

Fred og Frihet utgis av WILPF Norge/ Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF)

Redaksjon for nr 3/2026
Elin Fossen
Gro Standnes
Gro Finne
Ellen Elster
Yennie Bredin
Hilde Solberg, IKFF-avdeling Stavanger

Korrekturlesere
Gro Standnes
Yennie Bredin

Grafisk utforming
Ida Nygaard

Forsidebilde
Høytidelig åpning av Fredskonferansen 2026 i regi av Hardangerakademiet og Nordisk Fredsallianse.
Foto: Susanne Urban

Alle bildene er publisert i henhold til Lov om opphavsrett.

Redaksjonens arbeid ble avsluttet 25. september 2026

Fred og Frihet er også å finne på våre nettsider www.ikff.no

Kontakt
Majorstuveien 39,
0367 Oslo
ikff@ikff.no

Organisasjonsnummer
983 794 815

Kontonummer
WILPF Norge
1253 62 53048

Innhold

Utfordringer for nordisk fredsarbeid 3

Når man må gi seg 4

Fredsbyen Stavanger – et resultat av langvarig fredsarbeid 5

Situasjonen på 2 av de 12 amerikanske basene i Norge 7

Nordisk Fredsallianse og Fredskonferansen ved Hardangerakademiet 9

Et dikt og en refleksjon til ettertanke 11

Politikarane strengare enn grasrota 12

Feminister konfronterer den globale krisa 14

Slik kan dagliglivet fortone seg sett fra teltene i Gaza 17

Fredsstemmer må høres, når krigsropet gjaller! 19

Statsbudsjettet 2026
– et krigsbudsjett med store kutt til fred, sikkerhet og globalt samarbeid 21

Utfordringer for nordisk fredsarbeid

Utfordringene som fredselskende folk og fredsbevegelsen står overfor i Norden, føles stadig mer tyngende. Etter at Sverige og Finland søkte medlemskap i NATO, er samtlige nordiske land medlemmer av verdens største og mest aggressive militærallianse, med globale ambisjoner langt ut over sitt opprinnelig virkeområde. Krigsretorikken er bastant. Østersjøen og Arktis militariseres. Den globale oppvarmingen går ekstra fort i nord og smeltende is befordrer økt jakt på naturressurser - mineraler, olje, gass og fisk. Den geopolitiske spenningen øker. Atomubåter sirkler rundt, gjemmer seg under isen og i våre dype fjorder. President Trump vil ha Grønland for å kunne isolere Russland i nord. Og Russlands største atomvåpenlager og atomubåthavn er nær oss på Kolahalvøya. Nord-Øst-Passasjen er isfri over stadig lengre perioder og Northern Sea Route kan bli en viktig transport- og ferdselsåre som skal kunne forkorte reisetiden mellom øst og vest med over 30 prosent.

Norge dobler sine forsvarsutgifter og er oppe i 180 milliarder så langt i 2026. 85 milliarder til Ukraina, både i år og neste år. Vi oppfyller NATOs krav om 5 prosent av brutto nasjonalprodukt til Forsvaret. Militærindustrien subsidieres og går med statsstøtte for fullt gear. *Langtidsplanen for forsvarssektoren* (2025 - 2036) binder svære ressurser til militære aktiviteter for tiår fremover. I tillegg til at Norge forblir NATOs øyne og ører i nord med svært avanserte etterretnings- og spionasjeinstallasjoner, er det opprettet en (minimum) 10-årig militær samarbeidsavtale mellom Norge og USA om 12 *omforente områder* i tilknytning til eksisterende norske militære anlegg og med adgang for USA til full råderett på områder som så langt ikke er fullt definerte. Disse nye basene inngår i et nettverk av nærmere 900 amerikansk militærbaser rundt om i verden, hvorav 47 så langt bare i Norden.

Året 2026 er etablert som Totalforsvarsåret. Alle skal med. Folk, biler og eiendom kan rekrutteres om «det militære» trenger forsterkninger. Befolkningen forberedes for krig. Fienden er definert. Russland sies å kunne komme å ta oss når som helst. Ukraina er vårt bolverk og må gjennom-militariseres. Det skal kriges, koste hva det koste vil. Fred anses som naivt og irrelevant i sammenhengen. *Beredskap* er det store nye inn-ordet som gir adgang til forskningsmidler og arbeidsmuligheter. Selv skolen skal ikke få gå fri.

Regjering og Storting er nærmest helt enige - og media og store deler av akademia applauderer. Alternative synspunkter om viktigheten av diplomati, forståelse og samarbeid blir fort slått ned på og marginalisert. Ytringsfriheten foregår innenfor klart definerte rammer. Utenfor råder ukvemsord og kanselleringer.

Men er det virkelig slik at våpenmakt gir sikkerhet for landet og trygghet til folk? Hvor er bevisene for at NATOs/USAs/Stoltenbergs mantra om at «Våpen er veien til fred» er riktig? Har vi ikke rett og slett latt oss lure av det president Eisenhower i sin tid kalte «det militær- industrielle kompleks» og dets profitører, som tjener kolossale penger på våpensalg og transaksjoner i forbindelse med væpnet konflikt og krig? Sitter vi ikke fast i den foreldede, romerske, patriarkalske tenkningen som sier at *Vil vi ha fred, må vi forberede for krig*? Er det ikke heller slik at fiendebilder, krigsretorikk og opprustning fører til konfrontasjon, mer vold og krig - mulig verdenskrig - mulig altutslettende atomkrig? For hvis våpen hadde vært veien til fred, ville vi vel hatt verdensfred for lengst! Krigsretorikken, uforsonligheten, mistenkeliggjøringen kan føre til en så hard og vond polarisering, at vi rett og slett fremmaner det vi frykter mest.

Den enorme opprustningen som er på gang, hvor man sågar lefler med og normaliserer bruk av atomvåpen, er dramatisk og ødeleggende. Krig, militarisering og våpenproduksjon fører til død og destruksjon, millioner på flukt, millioner i fattigdom og nød, millioner som sulter, misbruk av naturressurser og dramatisk mangel på mat og rent vann.

Det er tvingende nødvendig at vi går sammen på tvers av alle grenser for å finne løsninger. Moder Jord tåler rett og slett ikke mer militarisering og krig. Derfor er det meget positivt at de fleste fredsorganisasjonene i Norden jobber så godt sammen i Nordisk Fredsallianse, som på sitt fjerde årsmøte i sommer besluttet å gi topp prioritet til både fred *på* jord og fred *med* jorda.

• *Ingeborg Breines*

Når man må gi seg

• *Ingeborg Breines*

Det er med stor tristhet jeg har måtte si fra meg mitt verv som leder for IKFF - og det etter så kort tid. Ved siden av en krevende omsorgsoppgave i nær familie ble det rett og slett for mye for helsa.

Jeg burde forstått det i utgangspunktet, ikke latt meg overtale. Men det var fristende og utfordrende å skulle få være fredspolitisk leder for en organisasjon jeg er glad i og respekterer høyt, med lange og dype røtter og mange sterke, engasjerte og flotte medlemmer.

I realiteten blir det jo sjelden slik at man i en lederposisjon «bare» kan konsentrere seg om ett aspekt hvor viktig det enn er. Det er sviktende bevilgninger, søknader, budsjetter og rapporter, kort- og langtidsplanlegging, møter og aktiviteter, representasjoner og personrelasjoner.

Den sterkt polariserte virkeligheten vi lever i, hvor samarbeid, diplomati og nedrustning nærmest er radert ut av det politiske liv, virker også inn på arbeidet i fredsbevegelsen og gjør våre prioriteringer både vanskelige og viktige.

Det er ekstra beklagelig å skulle skape problemer for styret i en tid som er så krevende, selv om jeg har full tillit til at organisasjonen har de kreftene som trengs. Det er også leit å ikke kunne innfri de forhåpninger jeg med glede har følt at mange har hatt til meg i denne sammenhengen.

Jeg vil imidlertid fortsatt bruke de kreftene jeg har til fredsarbeid, og jeg vil fortsatt være medlem av IKFF. Vi må hjelpe hverandre til å sette fred først - for som Willy Brandt sa: «Fred er ikke alt, men uten fred er alt ingenting».

Ingeborg Breines gir ikke opp fredsarbeidet

Kjære Ingeborg!

Tusen hjarteleg takk for at du tok ansvar som leiar for IKFF i vel tre månadar! Sjølv om me gjerne skulle ha hatt deg i den posisjonen mykje lengre, bidro du på verdfullt vis den tida du sto i vervet, særleg for meg, Rigmor nestleiar. Når helsa seier frå, er det både klokt og heilt naudsynt å bøya seg slik at ein ikkje går under. Me er difor glade for at du tok den avgjerda, og for at du framleis kan vera ei sterk og kontant fredsstemme i Noreg og i heile verda. For IKFF er det flott at du framleis er med på laget og at du vil dela det du har av fredspolitisk innsikt og kraft med oss.

• *Rigmor Bjerche, fungerande leiar i IKFF*

Fredsbyen Stavanger – et resultat av langvarig fredsarbeid

• *Hilde Solberg*

Fredsbyen Stavanger (FS) er et initiativ og resultat av et samarbeid mellom IKFF Stavanger, Stopp NATO, AKI, Nei til atomvåpen, Sosialistisk Fredsinitiativ og Kvekersamfunnet. FS vil fungere som en lokal paraplyorganisasjon for lokale organisasjoner og en møteplass for alle som ønsker fred. https://www.ikff.no/arrangementer/fredsbyen-stavanger/

Fra 1800-tallet har kvekerne gitt Stavanger en rik fredshistorie. Stavanger Fredsforening hadde den gang 500 medlemmer, og ble etter hvert Norges Fredslag. Norges første fredsprisvinner, Christian Lous Lange, var Stavangermann. Internasjonal kvinneliga for fred og frihet etablerte avdeling i 1947. Stavanger Fredskontor kom i 1962 og FN-Sambandets kontor i 1961. Stavanger har et Forsoningens torg /Fredsprisvinneres fotspor og i Stavanger Botaniske hage vokser små trær som overlevde Hiroshimabombingen. I 2023 signerte Stavanger kommune ICAN «Cities Appeal» som forplikter kommunen til å arbeide for at Norge signerer og ratifiserer FNs atomvåpenforbud av 2021.

I 2025 gjennomførte IKFF Stavanger en omfattende kampanje mot atomvåpen. I perioden 6. august – 26. september arrangerte vi stands, kulturinnslag, politikersamtale, foredrag for skoleelever, utstillingen «Fredspropaganda», bokutstilling, fredsdue installasjon og klokkespill av fredssanger fra Stavanger Domkirke. Kampanjen var et samarbeid med Nei til atomvåpen, Antikrigsinitiativet, FN-sambandet, Stavanger Domkirke og Stavanger bibliotek og kulturhus.

I 2026 viderefører vi kampanjen mot atomvåpen. Den startet med Hiroshima markering 6. august. Et stort banner med teksten «Aldri mer Hiroshima. Norge må ikke øve på atomkrig» var godt synlig i Stavanger sentrum. Vi delte ut løpesedler og snakket med folk om atomvåpentrusselen. På ettermiddagen deltok vi på et arrangement i Stavanger Botaniske hage. Her vokser fire små trær, frø etter trær som overlevde atombomben i Hiroshima, som er et initiativ fra fredsorganisasjonen Green Legacy Hiroshima. Søndag 9. august ble atomvåpenbombingen av Nagasaki markert med bønn og klokkespill i Stavanger Domkirke.

Fra markeringen mot atomvåpen 6.august i Stavanger. Skulpturen Den rustne mannen – en skulptur av Antony Gormley - demonstrerer sammen med IKFF medlemmene Merete Moy og Synneva Eidsheim.

Vi avslutter kampanjen på FN dagen 26. september for total avskaffelse av atomvåpen. Da blir «Fredsbyen Stavanger» lansert med en dagskonferanse, se Fredbyen.no. Konferansen avsluttes med en fredsmarsj etterfulgt av USA base demonstrasjon med appeller.

Refleksjoner

Vi har et høyt aktivitetsnivå i avdelingen med faste arrangementer, hovedansvar for IKFF sine vandreutstillinger «Fredspropaganda - fred på jorden og fred med jorden» og «Kvinner for Fred - a Wall of Fame». Stands, kampanjer, demonstrasjoner og aksjoner. Det er et krevende arbeid for en liten lokal avdeling. Heldigvis har vi hatt en gledelig medlemsøkning og et godt samarbeid med lokale organisasjoner og institusjoner. Det gir energi og motiverer til videre innsats for fred.

En stor utfordring er den samfunnspolitiske situasjonen med kraftig atomvåpenopprusting og nedprioritering av ressurser til fredsorganisasjoner, FN og FNs bærekraftmål 2030. Dette tema er nærmest usynlig i den politiske debatten og i nasjonale og lokale media. Fredsstemmer slipper ikke til! Det er grunn til å stille spørsmålet: Er det reell ytringsfrihet i Norge?

«Atomnedrustning bør være i forkant av en global trend mot fullstendig nedrustning og omdirigering av militære utgifter for å møte menneskenes behov og beskytte miljøet» sier amerikanske Jackie Cabasso, som har vært en ledende stemme for fred og nedrusting i over 30 år.

En av IKFFs formødre, Emily Green Bach som ble tildelt Nobels fredspris i 1946, setter ord på følelsen mange har i dag: «En mørk og forferdelig side ved følelsen av fellesskap, er frykten for atomvåpen som formørker våre sinn over hele kloden».

Prosjektet Fredsbyen i Stavanger – en forløper for Norges Fredsråds politikk

Våren 2026 vedtok Norges Fredsråd en rekke krav i forhold til norsk atomvåpenpolitikk: Norge endrer politikk og stemmegivning i FN, slik at vi støtter resolusjoner mot atomvåpen og styrker normer både mot produksjon, eierskap, bruk og trusler om bruk. Norge trekker seg ut av all deltakelse i atomrelaterte NATO-aktiviteter, inkludert strategier og øvelser som normaliserer bruk av atomvåpen. LES MER HER: https://www.ikff.no/strategier-for-en-bred-og-malrettet-nasjonal-kampanje-mot-atomvapen/ IKFF i Stavanger vil jobbe hardt for å omsette Fredsrådets vedtak til aktiv handling.

IKFFs Kristin Jacobsen Leganger taler på en av flere fellesmarkeringer mot marinebasen Haakonsvern

Situasjonen på 2 av de 12 amerikanske basene i Norge

• *Gro Finne og Åse Møller-Hansen*

Nordisk Fredsallianse har etablert et fast samarbeid om opposisjonen mot de i alt 47 basene USA har etablert i Sverige, Finland, Danmark og Norge. Det ble holdt markeringer i alle de andre nordiske landene 29. august. På grunn av kong Haralds død dagen før, ble de norske aksjonene utsatt til 26. september (etter at redaksjonsarbeidet for Fred og Frihet 3/26 er avsluttet).

Det er store investeringer og utviklingsarbeider i gang både på Rygge flystasjon og Haakonsvern marinebase – og begge anleggene ligger nær tettbygde strøk.

Rygge flystasjon: 20 underjordiske bunkere for 1360 tonn sprengstoff er under planlegging

• *Gro Finne*

31 juli kom Moss avis med nyheten om at det amerikanske forsvaret, US Army Corps of Engineers Europe district, har planer om å bygge 20 underjordiske bunkere ved Rygge flystasjon med kapasitet til å romme 1360 tonn sprengstoff. Moss avis fikk nyheten fra offentlige amerikanske anbudsdokumenter. Nyheten ble brakt videre av NRK samme dag og av Forsvarets Forum 4. august.

Sentrale myndigheter har holdt denne informasjonen unna offentligheten. Nyheten stammer fra en lekkasje fra et amerikansk anbudsdokument. På regjeringen.no er saken ikke omtalt. Hvorfor oppfyller ikke regjeringen sin informasjonsplikt? Mener de at sprengstoffbunkerne er en lokal byggesak?

Moss avis opplyser at USA skal stå for anleggsutgiftene. Norge skal overta eieretten når anlegget er ferdigstilt, mens USA får bruksretten. Skal Norge kjøpe et anlegg de ikke har bruksrett til?

Rygge militære flystasjon ligger i et tett befolket område sentralt i Østfold. 1360 tonn sprengstoff har, om det skulle utløses, en sprengkraft lik en tiendedel av en Hiroshimabombe. Moss avis kan melde at F35 flyene skal få beskyttelsesbygg. Avisa bringer ikke stoff om tilfluktsrom. Foreligger det virkelig ikke planer for å gi folk i store områder på Østlandet tilfluktsmuligheter, hvis lagrene skulle detoneres gjennom krigsangrep eller ulykke?

Haakonsvern, et strategisk bombemål?

• *Åse Møller-Hansen*

Haakonsvern, Nord-Europas største marinebase ligger i ett tett befolket område en mil vest for Bergen sentrum. I 2023 ble Haakonsvern innlemmet i tilleggsavtalen om forsvarssamarbeid mellom Norge og USA, SDCA.

Også Tyskland har fått avtale om bruk av Haakonsvern. Basen skal få utvidet sine fasiliteter, inkludert en ny ubåtkai og økt kapasitet for lagring av ammunisjon. Nye avtaler med USA og Tyskland gjør at utbyggingen på Haakonsvern blir mye større enn planlagt, med kostnadssprekk på flere milliarder. Utbyggingen var budsjettert til 4,46 milliarder kroner, men på slutten av 2025 var de estimerte kostnadene kommet opp i 9,63 milliarder kroner, og sannsynligvis vil de øke mer.

Foreløpig er det sparsomt med opplysninger om USA sine planer for Håkonsvern, men i juni kom USAs Secretary of War for Policy, Elbridge Colby, til Håkonsvern hvor han hadde innkalt til møte med norske og europeiske forsvarstopper. I et innlegg på X skrev Colby at det hadde vært et produktivt møte i Bergen med allierte, som vil innfri forpliktelsene sine til forsvarsutgifter. VG meldte 19. juni at det var krigsminister Hegseth som gjorde det hemmelige møtet kjent, ved på et NATO-møte å rose land som øker sine militære utgifter, og at USA ønsker å «forsikre seg om at de kan bruke sine baser i Europa slik de selv ønsker».

De amerikanske basene på Haakonsvern og Grøtsund kan ta imot atomdrevne ubåter, og ligger strategisk til i forhold til Arktis og ferdselsårer ut i Atlanterhavet. USA vil ha konvensjonelle våpen og atomvåpen raskt tilgjengelig på sine baser, og våre myndigheter kan ifølge SDCA-avtalen ikke kontrollere om de amerikanske ubåtene som anløper norske marinebaser har med atomstridshoder.

Også fra militært hold innrømmes det at Haakonsvern vil være et høyprioritert og strategisk bombemål i en krigssituasjon. Bergen bystyre har i flere runder behandlet et krav fra opposisjonspartier om risikovurdering av den pågående storutbyggingen på Haakonsvern med utgangspunkt i sikkerhetspolitisk uro, økt amerikansk aktivitet på basen og plasseringen nær tett sivil bebyggelse.

Nordisk Fredsallianse og Fredskonferansen ved Hardangerakademiet

Hvordan kan Norden bidra til fred og stans i våpenkappløpet?

• *Cecilia Frogoudakis*

Den fjerde nordiske fredskonferansen markerte fredsarbeidets internasjonale perspektiv og samarbeidsånd - både gjennom en spektakulær åpningsseremoni, sitt motto, det faglige innholdet og arbeidsmåtene.

Før åpningen holdt Nordisk Fredsallianse sitt årsmøte. Der ble det vedtatt tre uttalelser som er sendt til Nordisk Råd: Geopolitisk uttalelse med fokus på nåværende avskrekkingspolitikk og en mulig alternativ avspenningspolitikk med fokus på felles sikkerhet og fremtid. Uttalelse om å styrke samarbeidet i Arktisk råd. Uttalelse om Grønland.

Internordiske manifestasjoner ble foreslått, f.eks. koordinerte kampanjer, konsert og fredsmarsj. På alliansens hjemmeside finnes utfyllende informasjon om arbeidsgrupper og prosjekt https://nordicpeacealliance.org.

Tydelige symboler for fred og samarbeid

Konferansen ble ringt inn av en klokke, som er en av tre søsterklokker; en folkegave fra Sør-Korea. En står i fredsparken på grensen mellom Nord- og Sør-Korea, en i Sverige og en ved Hardangerakademiet på Jonatun. Tre klokker som alle ringer for fred. I åpningsseremonien bredde hvite fredsduer ut vingene sine og fløy mot himmelen over Jondal.

Konferansens motto var et sitat av Eleonor Roosvelt i Voice of America i 1951: «Det er ikke nok å snakke om fred. Du må tro på det. Og det er ikke nok å tro på det. Du må jobbe for det.»

Forelesningene favnet bredt, og tok opp situasjonen i Arktis og Nord-Europa, både i et geopolitisk og nordisk perspektiv. Det var innledninger og debatter om muligheter nordisk fredsbevegelse har for å skape avspenning og felles sikkerhet mellom Norden og EU-landene på den ene siden og Russland på den andre. Innlederne på konferansen var: Reiner Braun, tidligere generalsekretær i International Peace Bureau, IPB, Tony Jenkins, Professor ved Georgtown University og leder av Institute for International Peace Education, Ove Jakobsen, professor em. og Vivi Storsletten, Nord universitet, John Y. Jones, «Lay Down Your Arms», Tytti Erasto, seniorforsker ved Stockholm International Peace Research Institute, Sindre Mørk, master i Russland-studier.

Nordisk Fredsallianse samler ca. 35 organisasjoner fra Norge, Sverige, Danmark og Finland. På årsmøtet ble to nye medlemsorganisasjoner tatt opp som medlemmer: «Færøyinger for Fred» og «Lay Down Your Arms» fra Norge. Alliansen forsøker å knytte kontakt med fredsorganisasjoner på Grønland og Island. Les mer på nettstedet https://nordicpeacealliance.org.

I en paneldebatt var temaet prosessen med «Helsinki +50: Med Norden for fornyet sikkerhet, samarbeid og menneskerettigheter i Europa». Et innlegg tok for seg felles sikkerhet og nedrustning i lys av FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1325, som handler om å styrke kvinners rolle i fredsprosesser. Under tittelen «Verden av i dag» ble fredsøkonomi og situasjonen i Midtøsten belyst. Å «Lære å leve sammen», var også et tema.

Det ble holdt flere parallelle workshops, med mange engasjerte deltakere. Temaene var: Ytringsfrihet og demokrati (Liss Schancke og Cecilia W Frogoudakis, IKFF Norge), Basene og atomvåpen i Norden (Hilde Johannessen, AKI Voss og Karin Utas Carlson, Svenska Fredskommittéen), Fred på jorden, fred med jorden (Tord Bjørk, Artister for fred og Åse

Fullt hus og stor entusiasme for fellesnordisk fredspolitikk på Hardangerakademiets og Nordisk Fredsallianses Fredskonferanse 2026

Møller-Hansen, IKFF Norge), Lære å leve sammen (Tony Jenkins, Georgtown University og Institute for International Peace Education), Johan Galtungs metode: fred og forsoning (Susanne Urban, IKFF Norge).

I en såkalt kafeborddialog, ledet av Ole Jakobsen og Vivi Storsletten, Nord Universitet, roterte deltagerne mellom bordene, slik at alle drøftet de fire på forhånd formulerte problemstillingene: «Hvordan kan vi styrke troen på, og forståelsen av at fred skapes gjennom samarbeid, diplomati og tillit i en tid av økt opprustning?», «Hvordan kan vi gjøre fredsbevegelsen mer synlig, relevant og innflytelsesrik i møte med politikere, medier og befolkningen?», «Hvem trenger vi å samarbeide med for å nå lenger?», «Hva kan vi selv og i fellesskap gjøre i praksis – lokalt, nasjonalt og nordisk, for å redusere spenning og styrke arbeidet for en atomvåpenfri fremtid?»

Rapport fra Nordisk Fredskonferanse 31. juli -3. august 2026 i Jondal

Arrangører: Nordisk Fredsallianse og Hardangerakademiet for Fred, Utvikling og Miljø

«Fred med Frihet» laget i anledning det nordiske manifestet «Fred med Frihet» i 1950. De skandinaviske land har siden 1945 sluttet opp om FN som verdens fredsskapende organisasjon. Kilde: Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

Et dikt og en refleksjon til ettertanke

– valgt av Hilde Solberg

Mor og barn av Käthe Kollwitz (1867- 1945) Tysk kunstner, fredsaktivist og medlem av IKFF

Germany›s children are starving», 1923 av Käthe Kollwitz (1867- 1945) - Tysk kunstner, fredsaktivist og medlem av IKFF.

Diktet

I did not raise my son to be a soldier,
I brought him up to be my pride and joy
Who dares put a weapon on his shoulder to kill
Another mother's darling boy

Adela Pankhurst (1885- 1961) Britisk feminist og fredsaktivist.

Refleksjonen

«Jeg har aldri blitt stanset på gaten av folk som samler inn penger til atomvåpen.
Det er ikke nødvendig.
for myndighetene sørger alltid for å finansiere slikt.
Men jeg ser ofte innsamlinger til barn som sulter.
Til barn som burde være myndighetenes ansvar,
ja alle voksnes, viktigste ansvar».

Sitat av Peter Ustinov (1921 - 2004) Forfatter, skuespiller og UNICEF ambassadør

Politikarane strengare enn grasrota

• *Audgunn Oltedal*

Det rår meir humane haldningar til papirlause i folket enn det dagens politikk står for, det viser undersøkinga som Respons Analyse har gjennomførte for Norsk organisasjon for flyktninger og asylsøkere (NOAS), Antirasistisk senter, IKFF og Nasjonalt Yemanenettverk. Undersøkinga vart lagt fram på asylkonferansen i Oslo 20. mai.

Eit stort fleirtal av dei spurde meiner at personar utan lovleg opphald i Noreg ikkje bør miste grunnleggjande menneskerettar. 80 prosent meiner personar utan lovleg opphald bør ha rett til helsehjelp, nesten 8 av 10 meiner dei bør ha rett til arbeid, enten fullt ut eller med begrensningar.

Fleirtalet i undersøkinga støttar kravet om at det må setjast ei grense for kor lenge det går an å utvise papirlause. Halvparten av dei spurde meiner asylsøkarar med avslag bør få opphald innan 5-10 år dersom styresmaktene ikkje har klart å returnere personen. I dag er det inga grense, noko som betyr at papirlause kan returnerast livet ut.

Undersøkinga som Respons Analyse utførte viser støtte til arbeidet for å betre barns situasjon. Berre 27 prosent er usamde i det syn at foreldre normalt bør få opphald dersom barn har opphald eller statsborgarskap i Noreg. Om dagens situasjon seier Jon Ole Martinsen i NOAS at 'Barn blir skadelidande. Barn som ikkje

Maria Wasvik, fagleg leiar i Antirasistisk senter, la fram resultatet av undersøkinga på Asylkonferansen. Foto: Antirasistisk senter.

80 % meiner personar utan lovleg opphald bør ha rett til helsehjelp. Fleirtalet støttar kravet om at det må setjast ei grense for kor lenge det går an å utvise papirlause.

har ein annan stat enn den norske til å ivareta deira grunnleggjande rettar, blir svikta av forvaltninga og politikarane. Her må det endringar på plass snarast'.

Ei lita gruppe

Papirlause asylsøkarar, personar utan lovleg opphald i Noreg, er ei lita gruppe menneske som lever i ein situasjon prega av usikkerheit, fattigdom og svært få rettar. Dei er få, berre 1650 opplyste dåverande justisminister Emilie Enger Mehl i Stortinget i 2022.

I dag misser asylsøkarar med endeleg avslag rett til alminneleg helsehjelp, rett til å brøfø seg sjølv og rett til utdanning.

Ein viktig konklusjon frå asylkonferansen er at 'Folk flest [er] i utakt med politikerne'. Organisasjonane bak asylkonferansen oppfordrar styresmaktene til å sikre denne gruppa grunnleggjande rettar, og setje ei grense for kor lenge eit menneske kan leve utan lovleg opphald i Noreg.

Stor oppslutning om Asylkonferansen 2026

Konferansen vart fullteikna på få dagar og 50 stod på venteliste.

Ei viktig innleiing på konferansen var m.a. 'Flyktningkonveksjonen under press', her deltok FNs høgkommissær for flyktningar (UNHCR) sin representant i Norden, Annika Sandlund. Temaet 'Asylpakten - TRYGGE TREDJELAND' vart belyst av Eve Geddie frå Amnesty sitt kontor i Bryssel. Frederica Toscani ved Redd Barna sitt kontor i Bryssel tok opp barns rettar. Helge Lunde i International Cities of Refuge Network (ICORN) informerte om kva ordninga med fribyforfattarar har betydd. Frå Tromsø kom Tommy Olsen, som driv Aegan Boat Report. Han fortalde om arbeidet for å hindre at menneske på flukt døyr i Egeerhavet.

I fråsegna frå konferansen var tre spørsmål sentrale. I tillegg til krav om å gje asylsøkarar med avslag grunnleggjande rettar, vart to krav vektlagt: Styrke retten til asyl og auke talet på kvoteflyktningar.

Asylkonferansen vart avslutta med panelsamtale der alle parti på Stortinget var invitert. Dei var m.a. bedt om å svare på om Noreg skal 'stå opp og ta ansvar for å etterleve konvensjonane?'

Ingen frå Ap, Sp, Krf, H og Frp kom. Berre representantar frå Venstre, MDG, Raudt og SV stilte opp.

12 organisasjonar stod bak

Dei tolv organisasjonar som arrangerte asylkonferansen i Oslo 20. mai var: Norsk PEN, Amnesty International, Den norske Helsingforskomité, Redd Barna, Norges Kristne Råd, Helsesenter for papirløse migranter, Mennesker i Limbo, Vergeforeningen 'Følgesvennen', Internasjonal kvinneliga for fred og frihet, Antirasistisk Senter, Nasjonalt Yemanenettverk, Norsk organisasjon for flyktninger og asylsøkere. Frå IKFF deltok Berit Aasen i gruppa som planla konferansen.

Ny asylkonferanse blir planlagt i 2027, venteleg i siste del av april.

Feminister konfronterer den globale krisa

Glimt fra WILPFs internasjonale kongress 17. – 20. juli 2026

• *Ellen Elster*

Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) internasjonale kongress 2026 ble avholdt digitalt, og arrangert av WILPF Kamerun. Her bringer vi noen refleksjoner fra norske deltakere sine erfaringer fra kongressen. Vil du lese mer, kan du klikke på denne lenka: https://www.ikff.no/wilpfs-internasjonale-kongress-17-20-juli-2026/

«Stor opplevelse – som gjør meg stolt» sier Grete Belinda Barton

Det oppleves sterkt å være medlem av en verdensomspennende organisasjon, og det å være på zoom-møte, og se og høre på kvinner fra mange av de 40 landene, ble en dypere opplevelse. Jeg ble ytterligere inspirert til å bidra til feministisk fred. Jeg håper flere av IKFF sine medlemmer i Norge kan få oppleve ett av disse internasjonale møtene.

En god idé er å forberede seg før en kongress. Mitt engelske ordforråd strakk ikke til, men litt lesing av dokumenter med ordbok på forhånd, hadde glatt ordnet det. Da hadde jeg visst at By-laws betyr vedtekter og forskjellige andre faguttrykk. Prøv virkelig å være med på et av de internasjonale møtene! Det er enormt inspirerende.

«Spenningen mellom organisasjon og nettverk» påpeker Liss Schanke

Kongressen synliggjorde spenningen mellom organisasjon og nettverk i WILPF – en spenning vi ser også i vår egen seksjon. Som gammel organisasjon er WILPF preget av tradisjonell organisasjonskultur. Nettverksorganisasjoner har løsere nettverk – mindre forpliktende medlemskap, mindre sakspapirer og enklere beslutningsprosesser. WILPFs kongress sto midt i denne spenningen. De formelle organisatoriske sakene tok mye tid, og det var lite tid til diskusjon om konkrete fredssaker.

Nettverkstendensen innebar at et stort antall personer deltok på de digitale kongressdiskusjonene – uten at det ble markert om de var delegater. For en del av WILPFs medlemmer er det trolig viktigst at alle kommer til ordet – ikke om de er delegat eller ikke.

Både den tradisjonelle organisasjonsmodellen og nettverksmodellen innebærer fordeler og ulemper. Utfordringen for WILPF internasjonalt og IKFF Norge er å kombinere det beste av de to modellene for å bruke mindre tid på intern administrasjon – mer tid på ekstern synlighet for å vitalisere og rekruttere nye medlemmer – eldre og yngre.

«Bortfall av kjernestøtte – WILPF må tenke nytt», mener Heidi Kvalvaag

Mellom 2010 og 2020 opplevde WILPF International betydelig økonomisk vekst, noe som gjorde det mulig å utvide staben og aktivitetene ved hovedkontorene i New York og Genève. De siste to årene har bortfall av kjernestøtte tvunget fram en omstilling, med mål om å opprettholde høy aktivitet og gjennomslagskraft innenfor et vesentlig lavere budsjett.

På kongressen ble det foreslått å øke medlemskontingenten fra seksjonene. I dag utgjør denne kun 2 prosent av WILPF Internationals budsjett. Forslaget ble avvist fordi seksjonene ønsket en bredere behandling og en vurdering av konsekvensene. For Norge ville bidraget økt fra 5 til 15 prosent av medlemskontingenten, noe som i en tid med redusert finansiering ville gått ut over nasjonale og lokale aktiviteter.

Et forslag var å fordele flere oppgaver ut til medlemsseksjonene. Dette vil utnytte kompetansen i organisasjonen bedre, styrke koblingen mellom internasjonalt, nasjonalt og lokalt arbeid, og gi seksjonene større ansvar for internasjonale aktiviteter. Samtidig vil økt kunnskapsdeling og erfaringsutveksling mellom seksjonene styrke WILPF som internasjonal organisasjon. Den norske delegasjonen støtter denne modellen.

Den norske delegasjonen: Berit Aasen, Ingunn Klepsvik, Liss Schanke, Heidi Kvalvaag.

Ingunn Klepsvik var første gang på ein WILPF-kongress

Kongressen vart ein nyttig og interessant introduksjon til ein levande, sterk og litt kaotisk organisasjon med dyktige og dedikerte veteranar og unge medlemmer. Kaoset kom av uheldig rot rundt avstemming og svakheiter ved utpeiking av delegatar med stemmerett. Valprosessen fungerte greitt. Sylvie Ndongmo vart gjenvalt som president med stort fleirtal. Den geografiske bredden i organisasjonen er bra.

Organisasjonen har store utfordringar med omsyn til finansiering. Kjernestøtte frå det offentlege er truleg borte for godt, for internasjonalt frivillig arbeid. Det trengs tettare koordinering og samhandling med andre viktige organisasjonar, både globalt og lokalt. Meir strategisk koalisjonsbygging vart etterlyst. Det multilaterale fokuset må styrkast så omsynet til kvinner i krigsramma områder og i mindre konfliktutsatte land, kjem høgare på dagsorden. Inkludering av Yemen og Senegal vart formalisert med entusiasme og arbeidet med å få reetablert organisasjonen i Sudan held fram.

Fokus for dei neste åra: avskaffe kjernevåpen, fremja økologisk rettferd, jobbe aktivt med «Kvinner, Fred og Sikkerhet», fokusere på multilateralisme og styrke WILPF sitt arbeid nasjonalt og internasjonalt.

Rigmor Bjerche er opptatt av forholdet mellom internasjonale rammeplaner og lokale prioriteringar

WILPFs kongress valgte 5 prioriterte område:

- Utfordra militarismen
- Krevja økologisk rettferd
- Ta att WPS-agendaen for feministisk transformasjon (WPS = kvinner fred og tryggleik)
- Revitalisera multilateralismen
- Styrka WILPF

Dette skal gjennomsyra heile organisasjonen, WILPF frå ytst til inst: global leiing, regionar, nasjonale avdelingar, lokale avdelingar og dei einskilde medlemmane.

Det viktigaste er å styrka medvitet om at me er ein del av ein verdsomspennande organisasjon kor det finst ein særskilt WILPF-fredskultur. Ikkje noko statisk, men i rørsle og utvikling. Det er me som er medlemmar rundt om som medverkar til utviklinga av organisasjonen. Å lesa litt i WILPF sitt program for 2026 –2029, gjev innsikt i kva WILPF står for og vil vonleg inspirera. WILPF-IP-2026-2029_EN-v4.pdf

Under WILPF-kongressen vart det signalisert eit ønskje om aktivitet nedanfrå, autonome medlemmar og lokalavdelingar avgjer sjølv kva saker dei vil prioritera å jobba med lokalt og korleis dei vil gjera det.

Det feministiske perspektivet er eit viktig særmerke for WILPF. Heile kongressen var prega av det kombinert med ein atmosfære av velvilje overfor kvarandre. Usemje vart handtert med dialog og vilje til å setja seg inn i problematikken den andre reiste. Omsorg, ta vare på kvarandre, møtast med tiltru til kvarandre og god dialog, anerkjenna kvarandre, men likevel utfordra kvarandre, er både feministisk og fredsfremjande. Det er nett det me skal hugsa å vektleggja når me møtest til aktivitetar av ymse slag, hos oss er rom for å trivast og bløma.

Berit Aasen reflekterer etter 2 år i det internasjonale styret

I juli 2026 tok jeg farvel med det internasjonale styret, som vararepresentant fra region Europa, etter to år med store endringer i WILPF. Bakgrunnen var at den regionale representanten forlot styret og region Europa og WILPF foretok et suppleringsvalg.

Det har vært to viktige år, både for WILPF og for meg. En av de viktige beslutningene som ble tatt i denne perioden, var å ansette en kvinnerådgiver i FNs organisasjon for hjelpearbeid i Palestina. I tillegg ble Amrita Kapur ansatt som ny generalsekretær. Hun er australsk jurist med lang erfaring fra medlemsbaserte internasjonale kvinneorganisasjoner.

Det har også vært turbulente år, med store krav til omstilling i organisasjonen. Tidlig ble jeg med i en arbeidsgruppe, med WILPF kasserer for å arbeide med budsjettet og gi god informasjon til styret om situasjonen. Dette arbeidet vil jeg delta i en tid framover også. I de siste årene har det vært store reduksjoner i støtten til sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider med fred og/eller kvinners rettigheter. I 2026 er budsjettet på 30 % av budsjettet for 2023. Utsiktene framover ser enda dystrere ut. Men utfordringen er ikke bare finansiell. Redusert økonomi og dermed færre ansatte i sekretariatet, vil stille store krav til omstilling av organisasjonen, hvor seksjoner og kompetente medlemmer må ta over viktige oppgaver i WILPF omkring medlemskap, rapporteringer og digital møtevirksomhet.

Samarbeidet internt i styret har vært godt, og det har vært et privilegium å samarbeide med sterke og kunnskapsrike kvinner på tvers av regionene. Rosa Loger, Østerrike, fortsetter som Europas representant i det internasjonale styret, mens Hanne Petersen, Danmark, er hennes vara. Vi trenger WILPF, en organisasjon hvor IKFF har vært medlem siden starten i 1915, og WILPF trenger oss!

Amrita Kapur ble tilsatt som generalsekretær i WILPF International i 2026. Hun har bred og lang erfaring med internasjonalt humanitært arbeid i krigssoner.

Blant annet har hun vært leder for FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger i Midtøsten

LES MER HER: https://www.wilpf.org.au/introducing-the-new-wilpf-secretary-general-amrita-kaput/

Sylvie Ndongmo, fra Kamerun, ble gjenvalgt som president. Hun har over 30 års erfaring med fredsmekling, fredsbygging og generelt arbeid for likestilling.

LES MER HER: https://www.wilpf.org/about-us/governance/

Slik kan dagliglivet fortone seg sett fra teltene i Gaza

• Fatima Adel Abu Assi, journalist, Gaza. Oversatt og redigert av Elisabeth Eide

Fra Folkemordets gater. Foto: Fatima Assi

Dette er ikke bare ord, men den virkeligheten jeg som bor på Gazastripen lever midt i. Hver eneste dag våkner jeg til katastrofale mengder søppel i hauger rundt de gamle slitte teltene, til kloakkvann, gnagere og insekter som omringer disse boligene våre, hjemmene til oss som er flyktninger her.

Gaza er ikke lenger bare et område herjet av militære angrep, det er rammet av en helse- og miljøkatastrofe. Dimensjonene øker dag for dag. Tonn på tonn med avfall hoper seg opp i gatene og rundt teltene, Dermed har det offentlige renovasjonssystemet kollapset, og med det mulighetene for selv et minimum av verdig liv for alle oss som er drevet bort fra hjemmene våre.

Under disse barske forholdene møter vi også en mer stillfarende trussel, i form av en økende bestand av rotter og insekter. De invaderer teltene våre. Krisen blir ytterligere forverret av at Israel fra oktober 2023 har hatt restriksjoner mot innførsel av insektmidler og andre remedier som kunne begrenset disse inntrengerne.

En tragisk hendelse i Gaza by rystet folk her: Et spebarn, Adam Al-Ustaz, knapt en måned gammel, ble angrepet av en stor rotte i families telt. Foreldrene løp til sykehus med ungen. Rammet av forgiftning og flere bitt var lille Adams tilstand kritisk, men han overlevde. Tilfellet er bare ett eksempel på hvilke alvorlige trusler barna her møter.

Adams mor forteller hvordan hun våknet denne skremmende natten av at babyen hylte. I det mørke teltet fant hun ham dekket av blod. Familien gjennomsøkte området, og oppdaget at en diger rotte hadde gjemt seg under et bord. Dette viser tydelig hvor lite trygghet mange fordrevne på Gaza finner i de områdene som skal tilby hjelp og tak over hodet.

Angrepet på lille Adam er ingen enkelt hendelse. Fra flere lignende leirer kommer rapporter om rotteangrep og insektbitt. På sosiale medier forteller beboerne at de er på vakt hele tiden idet de frykter at gnagere og giftige insekter skal angripe sovende barn.

Ulike kilder melder nå at den humanitære situasjonen i leirene har krysset alle tålegrenser, ikke minst fordi spredningen av giftige insekter og mygg setter nye rekorder. Større villdyr er også observert mellom teltene der de har glede av voksende søppelhauger og matrester uten å frykt for helse- eller miljøkontroll.

Bombenes konsekvens er rotter, ruiner og giftige insekter. Foto: Fatima Assi.

17. august 2026 meldte NRK/NTB at Israels høyreekstreme sikkerhetsminister Itamar Ben-Gvir tar til orde for å ville drepe 30-40 palestinere hver natt, også dem som ikke utgjør en umiddelbar sikkerhetstrussel.

I en podkast med tidligere Gaza-gissel Rom Braslavski sier Ben-Gvir at han er uenig med sin statsminister Benjamin Netanyahu om planen for Gaza etter krigen mellom Israel og Hamas.

– Jeg syns målrettede drap bør gjennomføres i Gaza, rundt 30-40 mennesker bør fjernes hver natt, sier Ben-Gvir i podkasten.

Han understreker også at han ikke bare sikter til militante palestinere som utgjør en umiddelbar trussel.

Det er folk som ikke er verdige et liv. De burde ikke leve. De er ikke en gang mennesker, sier Ben-Gvir. Han svarer også ja når programleder Braslavski spør om han personlig kan få henge palestinske fanger.

Ben-Gvir har fått massiv internasjonal kritikk for å håne og stramme inn forholdene for palestinske fanger. WILPF har gått hardt ut mot lovforslag i Knesset om dødsstraff rettet mot palestinere og omtalt det som en grov opptrapping av statlig vold.

«Vis solidaritet med palestinerne - jobb for full stans i direkte og indirekte norsk våpeneksport til Israel.»

Fredsstemmer må høres, når krigsropet gjaller!

• *Hilde Solberg, leder av IKFF Stavanger og Heidi Kvalvaag, leder av IKFF Oslo og omegn*

Arendalsuka 2026 med hovedtemaet totalberedskap, samlet tusenvis av mennesker til møter, samtaler og debatter om Norges framtid. Krigsberedskap, sikkerhet og forsvar preget mange av de største arrangementene. Årets hovedtema, totalberedskap, resulterte i rundt 25 større arrangementer om forsvar og sikkerhet. På flere arenaer handlet panelsamtalene om opprustning og forberedelser til krig.

Flere våpenprodusenter presenterte virksomheten sin, blant annet Chemring Nobel på Hurum, Nammo og Kongsberg Gruppen.

Våpen og militærteknologi – den nye oljen?

Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening (FSI) var en godt synlig organisasjon med en sentral plassering og to arrangementer – «Er vi klare for omstilling? Når ambisjoner møter virkelighet.» og «USA som garantist, EU som premissleverandør: Hvordan navigere mellom forpliktelser og utenforskap?» Kongsberg Gruppen og Nammo var blant de sentrale aktørene på disse arrangementene.

I samtalen, ledet av Karsten Friis fra Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI), møtte representanter fra næringsliv, akademia og myndighetene hverandre. Nammo-direktør Fredrik Tangeraas beskrev utviklingen i selskapet som eksepsjonell: «På fem år er bedriften ikke til å kjenne igjen.»

Ordrebøkene er fulle, og Nammo tar stadig nye andeler av et raskt voksende marked for våpen og ammunisjon i USA og Europa. BI-professor Ulf Sverdrup stilte spørsmål ved hvordan man kan få norske forskningsmiljøer til å dreie utvikling og produksjon mot det som kan tjene krigsindustrien. Elisabeth Holvik fra SpareBank 1 argumenterte blant annet for endringer i formuesskatten, slik at det kan bli mer lønnsomt for bedriftene å bygge opp større lagre av innsatsvarer til produksjon av våpen og ammunisjon.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) arrangerte panelsamtalen **«Beredskap og krig: Hva må næringslivet være forberedt på?»**

Her ble krig og naturkatastrofer diskutert under samme beredskapsparaply. Stormer på Vestlandet og andre naturfenomener vi ikke har kontroll over, ble på denne måten sidestilt med krig.

For IKFF er dette en problematisk sammenblanding. IKFF støtter seg på den brede enigheten om at krig er menneskeskapt, og at årsakene blant annet må søkes i økonomiske og politiske forhold og i kampen om økonomisk og territoriell makt. Berta von Suttner, som mottok Nobels fredspris i 1905, argumenterte allerede den gang mot forestillingen om at krig er en like uunngåelig del av menneskenes tilværelse som naturkatastrofer.

Når krig og naturkatastrofer sidestille, kan det skapes et inntrykk av at krig bare skjer, slik som naturkatastrofer – omtrent som en storm. Oppmerksomheten rettes da mot hvordan vi skal beskytte oss mot skadene, mens spørsmålet om hvordan vi kan forebygge krig og unngå et nytt våpenkappløp, kommer i bakgrunnen. At opprustningen som pågår i dag, kan medføre enda mer krig, var ikke et tema på NHOs og FSIs arrangementer.

IKFF på Arendalsuka - Fred og dialog i sentrum

Fra vår plass i Norges Fredsråds stand, møtte vi mennesker i alle aldre som ønsket å snakke om fredsarbeid, atomvåpen, klima, internasjonal rett og Norges rolle i en stadig mer urolig verden. Mange uttrykte bekymring over den raske militariseringen av samfunnsdebatten og etterlyste håp og nye perspektiver.

Politikere og kjente personer satte sitt preg på bybildet under Arendalsuka. En av dem var Oslo-biskop Sunniva Gylver. Vi fikk hilse på henne og roste hennes engasjement for fredsarbeid og dialog, klimarettferdighet og menneskerettigheter. Hun er et forbilde for mange mennesker.

IKFF- stand med Heidi Kvalvaag, Anne Siri Rustad, Audgun Oltedal, Margaret Haldor og Turid Vaagen. Hilde Solberg og Synneva Eidsheim var også med på stand. Foto: Margaret Haldor og Heidi Kvalvaag.

BIskop Sunniva Gylver under fredsduer som forkynner at «Fred er dialog» og Synniva Eidsheim i T- skjorte med IKFFs logo. Foto: Hilde Solberg.

IKFF-medlemmer deltok på ulike arrangementer. Flere besøkte Menneskerettighetsteltet som ble driftet av Norges ni nasjonale freds- og menneskerettighetssentre. Her ble tema som dialog, konfliktløsing og fredsarbeid satt på agendaen. Temaet krig og fred ble i stor grad diskutert som lokale konflikter med påfallende fravær av strukturelle perspektiv – og fravær av politikere i panelene.

Hva tar IKFF med seg videre?

Arendalsuka 2026 bekreftet at fredsbevegelsen trengs mer enn noen gang. Når den offentlige samtalen i stor grad fremstiller krig som uunngåelig, må Norges Fredsråd og partnere som IKFF være på banen – også i panelsamtalene. Vi må utfordre den uetiske og irrasjonelle krigslogikken og gi plass og mikrofon til dem som kan løfte fram konkrete strategier for **beredskap for fred**.

Arrangementene «Vi må snakke om fred», «Beredskap for fred», «Dialog og demokratisk beredskap» og «Har vi glemt å snakke om fred?» var møter som utgjorde et lyspunkt i alle de mer prangende arrangementene for opprustning. Fra venstre: Norunn Grande (Ordstyrer Spesialrådgiver Nansen Fredssenter), Torunn Tryggestad (Seniorforsker PRIO Institutt for fredsforskning), Johan Vibe (Direktør NOREF), Tor Kristian Birkeland (Seniorrådgiver politikk Caritas Norge) og Marcela Douglas Aranibar (Førsteamanuensis i freds- og konfliktstudier UiT). Foto: Heidi Kvalvaag

Statsbudsjettet 2026 – et krigsbudsjett med store kutt til fred, sikkerhet og globalt samarbeid

Stor bekymring for gjentakelser i 2027

• *Hilde Solberg*

Militarisering til bekymring

En sterk militarisering av samfunnet gjennomsyret tenkningen bak revisjonen av statsbudsjettet 2026. En militarisering som førte til en samlet reduksjon på ca. 650 millioner kroner i kapittel 151 «Fred, sikkerhet og globalt samarbeid», og en rekke andre kapitler som omfatter bevilgninger til FN og FNs underorganisasjoner samt utviklingsarbeid i fattige land. Konsekvensen ble kutt i midler til norsk internasjonal innsats for freds- og forsoningsarbeid, programmer for matsikkerhet, velferd og utdanning, samt natur og miljøarbeid.

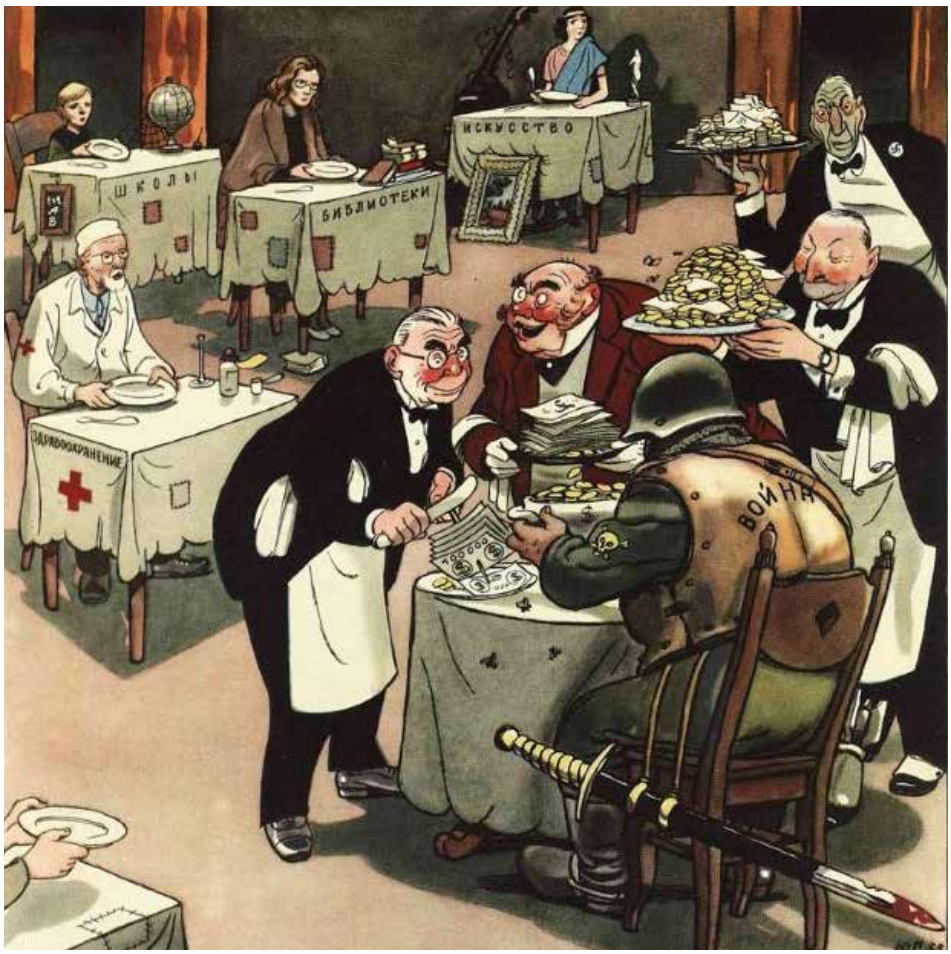

This Restaurant Serves Only One Person - WAR (1953) // USSR // Yuliy Ganf

Opptrapping av Forsvarsdepartementets budsjett, har medført at utgiftene til å motta flyktninger i Norge skal dekkes av utenriksbudsjettet – noe som er nytt av året. Kuttene som rammer freds- og solidaritetsarbeid i inn- og utland, skal overføres til budsjett for mottak av flyktninger i Norge. Dette er et eksempel på at samfunnsområder som bidrar til fred, settes opp mot hverandre.

IKFF protesterte i sitt innspill til finanskomiteen, og krevde at økningen i utgiftene til flyktninger måtte finansieres av friske midler.

Vi trenger et fredsbudsjett – ikke et krigsbudsjett

FN-rapporten «The security we need: Rebalancing military spending for a sustainable and peaceful future» slår alarm om kraftig økning til militære formål på globalt nivå. FN advarer om at det skjer på bekostning av ressurser for å oppnå bærekraftsmålene i FNs agenda 2030. Konklusjonen i rapporten gir en tydelig retning: Verden må dempe våpenkappløpet og de skyhøye militærutgiftene. Ressursene må brukes

på utvikling til beste for klodens innbyggere, sikring av natur, miljø, klima, helse, utdanning og velferd for alle – i overensstemmelse med folkeretten. I rapporten anbefaler FN en ny global kontrakt for fred:

- Reduser militærutgiftene og omdiriger ressursene til sosial og økologisk utvikling
- Reguler våpenindustrien og forby krigsprofitt
- Styrk internasjonalt samarbeid om konfliktforebygging, klima og rettferdig handel
- Bygg sikkerhet nedenfra, basert på menneskerettighetene og sosial rettferdighet

Vi krever at våre folkevalgte tar vare på og styrker samarbeidet med FN, som har vært en pilar i norsk utenrikspolitikk. Stadig vises det til viktigheten av FN Pakten, internasjonal lov og folkeretten. Kuttene på utenriksdepartements del av statsbudsjettet 2026, synes derfor mer i overensstemmelse med USAs aktuelle utenrikspolitikk enn den norske. Det er av spesielt stor bekymring at det skjæres så dramatisk ned på tilskudd til FN og til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE).

Norge har også tradisjon for å støtte FNs arbeid med like rettigheter og muligheter for kvinner og menn. USA derimot arbeider for å redusere kvinneprosjekter i FN og ønsker å legge ned UN Women. Norge har tidligere prioritet FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (UNESCO) sitt etiske arbeid, utdanning for alle og kvinnespørsmål. USA har meldt seg ut av UNESCO, delvis med henvisning til kvinneprosjektene.

Konsekvenser lokalt, nasjonalt og globalt

Disse kuttene får også konsekvenser i lokalsamfunnet. Blant annet tvinges FN-sambandet til å legge ned distriktskontor i Stavanger, Kristiansand og Trondheim. Barn og ungdom mister et unikt tilbud. Nødvendig kunnskap om den globale situasjonen, FNs arbeid og internasjonalt arbeid for demokrati, menneskerettigheter og fred svekkes i befolkningen. Situasjonen forsterkes med store nedskjæringer i støtten til freds- og menneskeretts- organisasjoner. Vil frivilligheten i Norge overleve med et krigsbudsjett?

Stor bekymring for statsbudsjettet 2027

Internasjonal kvinneliga for fred og frihet er svært urolig og bekymret for at Statsbudsjettet 2027 blir nok et krigsbudsjett og at ressurser til fredsbyggende tiltak, nedrustning, diplomati og samarbeid på nasjonalt og globalt nivå blir kraftig redusert. Det samme gjelder ressurser til likestilling, folks velferd og solidaritet med mennesker i store vansker. Vi frykter og advarer mot at det vil få store, ødeleggende konsekvensene både lokalt, nasjonalt og globalt.

GAVE

Gi gjerne IKFF en gave!

Pengene gir mulighet for aktiviteter og synliggjøring av IKFF.

Merk innbetalingen «GAVE» og navnet ditt og send pengene til bankkonto 1254 62 53048 eller Vipps: #538306.

Gaver over 500 kroner gir rett til fratrekk i skatten.

IKFF AVDELINGER

Bergen/Hordaland: Cecilia Frogoudakis, epost: ceciliawefr@gmail.com
Innlandet: Inger Karin Røe Ødegård, epost: roe.odegard@gmail.com
Oslo og omegn: Heidi M. Kvalvaag, epost: heidi.m.kvalvaag@gmail.com
Sandnes: Gro Eriksen, epost: eingro@lyse.net
Stavanger: Hilde Solberg, epost: solberghilde@outlook.com
Tromsø: Ingvild Austgulen, epost: ingvild.austgulen@gmail.com
Trondheim: Berit Rusten, epost: beritrusten@gmail.com

IKFF KONTAKTER

Agder: Kristine Tøsse, epost: kristinetosse@gmail.com
Møre og Romsdal: Janine Müller, epost: sense.elegance@gmail.com
Nordland: Eline Allern, epost: eline.allern@hotmail.com
Vestfold: Siri Jensen, epost: kirkegt24@yahoo.no

BLI MEDLEM AV IKFF

Se https://www.ikff.no/bli-med/bli-medlem/

KONTAKT OSS

Epost: ikff@ikff.no
Brev: IKFF, Majorstuveien 39, 0367 Oslo
Telefon/SMS: https://www.ikff.no/om-oss/hvem-er-vi/

WAR COSTS US THE EARTH

GLOBAL CAMPAIGN ON MILITARY SPENDING

GDAMS Global Days of Action on Military Spending 2024

@DemilitarizeDay

KRIG KOSTER OSS KLODEN

Global Days of Action on Military Spending

GDAMS 2024

INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR

FRED & FRIHET